İslam dünyasında bazı felsefeciler, Aristo ve Kant'ı teist olarak göstermeye çalışır veya en azından onların paganist ve materyalist olduklarının anlaşılmaması için olağanüstü bir çaba sarf ederler.

Bunu neden yapıyorlar? Bu bilinçsiz bir davranış mı? Yoksa kasıtlı olarak mı böyle davranıyorlar?

Bana göre son derece bilinçli olarak böyle davranıyorlar.

Zira Aristo ve Kant'ın görüşlerinin Müslümanlar arasında yaygınlaşmasını ve benimsenmesini istiyorlar.

Dahası insanların beyinlerini yıkamak istiyorlar.

Peki! Aristo ve Kant materyalist filozoftur dendiğinde ne değişecek?

Bence çok şey değişecek. Onlar da çok iyi biliyor ki Türkiye'de ve dünyada yaşayan insanların çoğu Allah'a ve dine inanıyor. Aristo ve Kant materyalist filozoftur dendiğinde insanlar onlara daha temkinli yaklaşacak. Böylece Aristo ve Kant'ın daha geniş kitleleri etkilemesi mümkün olmayacak.

Nitekim İslam dünyasında tercüme hareketlerinin yapıldığı 8 ve 9. yüzyıllarda mütercimler Aristo'nun eserlerinin çevirisini yaparken "Aristo'nun teist bir filozof olduğunu" savunmuşlardı.

Hatta Abbasi Halifesi Memun Aristo'ya o kadar hayran olmuştu ki onu rüyasında bile görmüştü.

Ancak daha sonra mütercimlerin daha fazla para kazanmak için böyle davrandıkları ortaya çıkmıştı. Bu yüzden Aristo'nun metafizik kitabının 5 ayrı tercümesi yapılmıştı.

Bence bu çarpıtma sadece pragmatik nedenlerle yapılmış olamaz.

Yanı sıra İslam dünyasının Aristo'nun etkisi altında kalmasını istemişlerdir.

Bazı kimselerin: "Aristo deizmin kurucusudur. Deizm nedir? Deizm'e göre, Allah evreni yarattıktan sonra onun işleyişine karışmaz. Bu ne demek? Sözüm ona Aristo, Allah'a inanıyormuş da sadece evrene müdahale etmediğini düşünüyormuş" dediğini duyar gibi oluyorum.

Bu insanlar şunu bilmiyorlar. Bir kere deizmin Aristo'nun öne sürdüğü bir düşünce şekli olup olmadığı belli değil. Merak edenler Oxford üniversitesinin yayınladığı Felsefe Sözlüğünde "deism" maddesine bakabilir. Bu maddede Aristo'dan hiç bahsedilmez. (Simon Blackburn, Dictionary of Philosopy, Oxford University Press, London, 2005, 92)

Peki! Aristo'nun deismin kurucusu olduğu kanaati nasıl oluştu?

Metafizik adlı kitabına baktığımızda Aristo'nun "hareketin oluşması için zaman, mekan ve bir ilk hareket ettiricinin olması lazım" tezini dile getirdiğini görmekteyiz. Muhtemelen Aristo'nun ilk hareket ettirici tezi ile deizm arasında benzerlik olduğu için böyle düşünülmüştür.(Aristoteles, M etaphysics, The Complete Works Of Aristotle-Volume Two İçinde, Translated By. R. P. Hardy, R.K.Gaye, Ed. Jonathan Barnes, New Jersey:Princeton University Press, s.174)

Yine bazı kimseler **"Kant'ın Ahlak delili ile Allah'a ulaşmaya çalıştığını nasıl görmezden gelebiliriz"** diyebilir.

Bunu iddia eden kimseler acaba Kant'ın hayatını biliyor mu?

Kant'ın hayatı boyunca yaşadığı Königsberg'te bir kere bile kiliseye gitmediğini ve dini inançlardan uzak yaşadığını bilmiyorlar mı?

Kant'ın Ahlak delili zaten Allah'ı birey ve toplum hayatından uzak tutmayı amaçlamaktadır. Kant: "Allah Allahtır, insan ise insan. İkisi de apayrı varlıklardır. Aralarında kalın bir çizgi vardır. İnsanı Allah değil en iyi insan anlar. Bu yüzden ahlak anlayışını Allah değil insanın belirlemesi gerekir" der.

Nitekim Kant'ın geliştirdiği "ödev ahlakı"nda Allah olayların dışında tutulmaktadır.

Kant, doğal ihtiyaç, istek ve eğilimlerden kaynaklanan davranışları "ödeve uygun" davranışlar olarak nitelendirir ve ahlaklı davranışların karşısına koyar; ahlaklı davranışlara, yani salt pratik aklın yönettiği istemlerden kaynaklanan davranışlara ise, "ödeve dayanan" ya da "ödevden doğan" davranışlar der.

Örneğin, bir bakkalın kendisinden çikolata almaya gelen bir çocuğu kandırmaması ödeve uygun ama ödeve dayanan ya da ödevden doğan bir eylem olmayabilir.

Bu bakkal, çocuğu kandırdığı duyulursa, insanların artık, kendisine güvenmeyeceklerini ve alış-verişe gelmeyeceklerini, bunun da kazancını azaltacağını düşünerek böyle davranmış olabilir.

Veya bakkal inançlı da olabilir. Allah insanları aldatmamayı emrediyor. Bakkal çocuğu aldatırsa günahkar olacağını düşünerek bundan vazgeçmiş olabilir.

Veyahutta bakkal polis ve mahkemeden korktuğu için de böyle davranmış olabilir.

Ancak **Kant'a göre bakkalın çocuğu aldatmamasının gerekçesi bunların hiçbirisi olmamalı** .

Sadece **hiç kimseyi aldatmaması gerektiğini düşünerek** bunu yapmışsa, bu eylem ahlaksaldır; çünkü salt ödev duygusundan kaynaklanmaktadır. O halde, içimizde, kesin bir şekilde varlığını hissettiğimiz, bir ödev duygusu (vicdan) vardır ve o “yapmalısın”, “etmelisin” şeklinde kesin buyruklarla varlığını belli etmektedir.

Peki! Vicdan kendiliğinden mi oluştu?

Dikkat edilirse Kant Allah’ı ahlak anlayışımıza bile karıştırmak istememektedir.

Şimdi bazı okuyucularımız doğal olarak "Aristo ve Kant'ı okumayalım" diye düşünebilir.

Hayır! Ben bunu kast etmiyorum. Tabii ki Aristo ve Kant'ı okuyacağız. Hatta bu filozoflar hakkında daha fazla akademik çalışma yapmalıyız. Zaten yukarıda bahsedilen kafa karışıklığı da bu konuda ilave çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir.

Şüphesiz her iki filozofta felsefe tarihine damgasını vurmuş önemli filozoflar. Bu filozofları anlamadan materyalizmi, modernizmi, pozitivizmi ve dolayısıyla Batı toplumunu anlamanız mümkün değil.

Ben sadece şunu istiyorum. Lütfen bu filozofların görüşlerini çarpıtmayalım!